

‘Tiştta ku me jiya kilamek ji hêviyan bû’

• Lilyan ÇIYA

L i Rojavayê Kurdistanê, li welatê berxwedan û têkoşînê, cihê ku tovên azadiyê lê hatî reşandin, dengê berz dibû... Dengê ku di guhan de zime zim dikir, dengê serdemek bi çûş ku tevî dengê dayîkan dibû. Dengê ku ev bi salane li ser van axan wiha bi çûş û xweş dihat guh. Dengê ku îro jî wek pêlê belavî deşt û geliyên welat dibe... Bi dengê tê guh re, kenek jî li wechan tê resmandin û tevî herikîna vî çemê bi çûş dibe! Bi gotina dayîka Necah, ev deng, heman degê bi kelecane bû ku ji paşerojê ber bi pêşerojê bi çûş de diherike. Wê demê em jî bîn û guh bidin vî dengê berz ê ji hêviyan...

Destpêkirina jiyaneke nû

Dayîka Necah Gulû ku ji Rojavayê Kurdistanê ye, behsa nasîna xwe a bi Rêberê gelê Kurd re dike û wiha pêde diçe: "Hîn berê ku em Rêber Apo nas bikin, me biryara dilsoziya pêre dabû. Ji ber ku tenê bihistina navê wî bes bû ku em li pey doza wî de bimeşin. Fikir û ramanên wî bandor li me dikir. Em pê yeqîn bûn ku wê Kurdan rizgar bike! Hîn di destpêkê de em bi vî yekê bawer bûn û me bi vî rengî biryara tevlibûna di nav karên şorşê da."

Dayîka Necah behsa hevdîtina yekemîn a bi Rêber Ocelan re dike û dibêje: "Ji bo cara yekemîn, min di sala 1990'î de Rêbertî dît. Ji bo salvegera 15 Tebaxê em çûn wargeha li Lûbnanê. Berê ku em biçin û Rêbertî bibînin, me meroq dikir, me digot gelo çawa ye û wê çawa nêzîkê bibe? Em bi kelecane bûn! Em difikirin ka dema ku em derketin pêşberê Rêberê gelekê, em ê jê re çî bibêjin û nêzîkbûna me wê çawa be... Dema em gihan Lûbnanê; ku li wê wargehê gerîla jî hebûn û perwerde didîtin. 15 hezar insan li wê derê kom bibûn, 15 hezar mirovên ku bi kelecane li benda dîtina Rêberê xwe bûn. Li her derê, li ser her berekê mirov hebûn, dengê gel digiha esimanan. Çawa ku me Rêber Apo di televizyonê de didît û ji nişka ve di nav teht, an jî çiya de derdiket û dihat, wê gavê jî dîsan bi nişka ve derket û ber bi gelê de hat!... Di wê kêliyê de dilê min wisa lê dida ku min dengê dilê xwe dibihîst. Wek xewnê bû! 15 hezar mirov ji bo dîtina wî hatibûn. 15 hezar jin, zilam û zarokên ku bibûn yek deng û yek cendek."

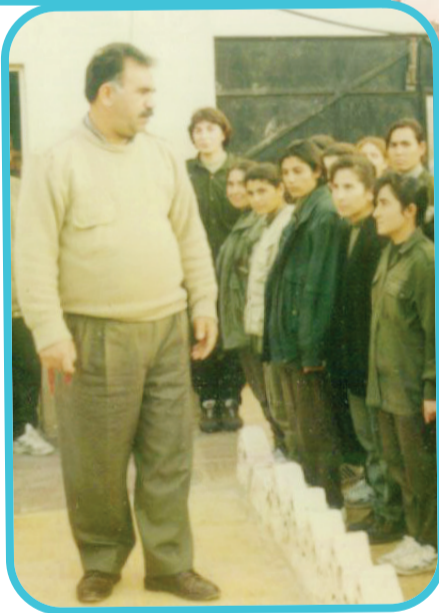
‘Em hewceyî dîtina hev in’

Dayîka Necah ku behsa wan rojan dikir, bi yek carî, weke ku dîsan wan rojan dijî û li pêşberî Rêberê Ocelan be, bi kelecane bû û piştî henaseyek kûr dîsan dest bi axaftina xwe dike û dibêje: "Rêbertî, hema bêje çar saet û nîvan axivî: Heta axivî û gotinên xwe xilas kirin, min nezaniyê ka çawa bihorî; di wê kêliyê de ji bo min her tişt wek xeyal dihat xûyan. Di nav wê çûş û kelacane de, di nav wê qelebalixiyê de, ew çar saet çawan bihorîn, qet nizanîm! Mîna ku dem di nav wê çûşê de bê ku rabiweste diherikî."

Gel li mangeyên hevalan belav bibûn. Li cihekê din jî konek danî bûn ku di bin de hemû dayikên şehîdan, xebatkar û jin lê kom bibûn. Min dixwest Rêbertî jî nêz de bidîta. Gelo wê ew derfet pêk bihata? Rêber Apo dema ku diaxivî çavên wî tim girtî bûn, her ew diaxivî, min jî li çavên wî dinêrî..."

Dayîka Necah bi kelecane e, lê dîsan jî gotinên bijare hildibêjêre û hinek jî aram dest bi axaftinê dike: "Sibehê zû em hemû jin li cihekê kom bûn, di wê kêliyê de Rêbertî serê xwe xist hondir û xwest herkes derve derve, em jî bi gotina Rêbertî re derketin derve. Hin jinan tilîlî dida, hinan çepik, hinan jî ji kelecane xwe li erdê dida û diqêran. Rêbertî her çî kir nekarî dayîkan bide sekinandin, paşê dest avêt berek li erdî rakir û bi dengeke berz ji jinan xwest aram bin. Rêbertî, 'Ew daxwaza me bû ku ewqas kes bîn vir, em hewceyî bi dîtina hev in. Wext jî bo her

"Rêber Apo ji bo me jinan bû dengê vejîneke nû, vejînek a serdemê ku bikare bi dengê têkoşînê, bi rengê serhildêriyê tevbigere. Me wek jin heya wê demê nedizaniyê ka kar û berpirsartiya me çiyê. Em ne di ferqa hebûn û hêza xwe debûn. Heta me nedizaniyê ka birastî jî em dikarin di nav şoreşek wiha mezin de rol bilîzin. Ber de nav şoreşê de, di nav malbatê de jî em ne xwedî gotin bûn. Lê, bi têkoşîn û derketina Rêber Apo re ev hişmendî bi ser û binî bû. Rêber Apo bi civakê da fêm kirin ku jin dikare jî ve zêdetir, karê hîn mezintir bike."

tiştêkê heye, ji bo ku hûn şa bibin û tilîliyan bidin, lê niha dem ew deme ku em li ser hin tiştan bipeyvin."

Rêbertî li ser mijara Kurd û Kurdayetî, perçebûna Kurdistanê sekinî. Her ku diçû mijar kurtir dibû, di dawiyê de mijar hat ser pirsgirêka jinê. Rêbertî di axaftina xwe de bal dikêşand ser rola jin a di nav şoreşê de, dîsan rola dayîkan û ji bo wê jî li me zivirî û got; 'We ev zarokên dinyayê, lê îro ez wan perwerde, bi exlaq û zane dikim, min rêya rast pêşberî wan kir. Min a ku wan dixwest da wan, a dikeve ser milê we jî arîkarî dayîna wan e.' Rêbertî dixwest em hêz û qowetê bidin zarokên xwe. Pêdiviya vî welatî bi her kesê/î heye, lazime her kes xwedî lê derbikeve. Rêbertî di got, her dayîkek li gor temen û hêza xwe, dikare kar bike, yên ku qet nikarin tiştêkê bikin jî dikarin dua bikin."

Dengê serhildêriya jinê

Dayîka Necah behsa ked û xebata Rêber Ocelan dike û dibêje: "Rêber Apo ji bo me jinan bû dengê vejîneke nû, vejînek a serdemê ku bikare bi dengê têkoşînê, bi rengê serhildêriyê tevbigere. Me wek jin heya wê demê nedizaniyê ka kar û berpirsartiya me çiyê. Em ne di ferqa hebûn û hêza xwe debûn. Heta me nedizaniyê ka birastî jî em dikarin di nav şo-

reşek wiha mezin de rol bilîzin. Ber de nav şoreşê de, di nav malbatê de jî em ne xwedî gotin bûn. Zeweca di temenê biçûk de hebû, dîsan tu wek milkê wî malê dihatî dîtin, ji ber wê çendê jî tu ne xwedî gotin bûyî. Lê, bi têkoşîn û derketina Rêber Apo re ev hişmendî bi ser û binî bû. Rêber Apo bi civakê da fêm kirin ku jin dikare jî ve zêdetir, karê hîn mezintir bike. Bi herkesêkê da fêm kirin ku jin xwedî heq û hiqûq e. Rêbertî rê da ku em wek jin di nav şoreş, civak û malbatê de bi rola pêşengiyê rabin, daxwaza mafê xwe bikin û wan mafan jî biparêzin."

Dayîka Necah di de diyar kirin ku ew jî bo cara duyemîn dîsan diçe cem Rêber Ocelan û 4 mehan li wêderê dimîne. Dayîka Necah behsa perwerde û xebata Ocelan a di mijara jinê de jî dike û wiha pêde diçe: "Tiştta ku Rêbertî dike, ne tenê ji bo gelê Kurd, jî bo mirovahiyê ye, jî bo wekhevî û edaleta cihanî ye. Rêbertî her tim jî me re mînak dida û digot; 'Min bi serê derziyê bîr dikola û wisa heya van rojan hatim.' Em di her mijarê de agah dikirin, perwerde dida û digot bixwînin, zana bibin daku hûn bikaribin ji pêşerojê re bibin bersiv. Bi fikir û ramanên Rêber Apo, Kurd, jina Kurd ku ber bi tunebûnê de diçû, heya van rojan hat. Jina ku êdî di nav civakê de nedihat dîtin, kesê qalê nedikir, ji civaka xwe re bû pêşeng, bû şervana çiyayan, di nav siyasetê de bû xwedî gotin û bû dengê berxwedana gelekê. Ev jî di encama perwerdeya Rêber Apo de derket holê."

"Rêber Apo dixwest kesayetek bi vîn, azad, bi xwe bawer ku bikare rêya xwe, xwe bi xwe destnîşan bike, ava bike. Ji ber ku pirsgirêka me wek jin jiyaneke dikir, ne pirsgirêkek ji rêzê bû, pirsgirêkek 5000 salan bû, pirsgirêkek ku rojane em di nav malbat, civak û dewletê de rastê dihatin."

A jî vir û şûnde jî dikeve ser milê me, xwedî derketina Rêbertiyê ye, misoger kirina azadiya wî ye. Ji ber ku me jî Rêber Apo hêz digirt. Ev kedek bê hempa bû ku li Kurdistanê qedera gelekê diguhert, berê her tiştêkê jî ji bo jina Kurd derî bi ser serdemê nû de vedikir."

‘Xwe ji van gotinan rizgar bikin’

Dayîka Necah di de diyar kirin ku ew sal jî bo wê salên bi wate bûn û axaftina xwe wiha didomîne: "Rêbertî jî min pirsî ka temenê min çend e, min jî jê re got ku ez 30 salî me. Dema min wisa got, li min zivirî û ez bersivandim; 'Ez jî te mezintirîm, lê ciwan-tir tîm xûyan.' Dova da zanîn ku ev nayê wê wateyê ku tu nekarîbî bixebitî. Rêbertî jî aliyekê de rastiya kes tanî ziman, ji aliyê din de jî nezaniyê, bê hêz û nenasîna kes a ji hêla zayendî de derdixist holê û dibû arîkar. Ji lawê min Rêzan mîzekirî û got; 'Ev lawê te ye. Ma qey dema tu zewicî temenê te çend bû!' Min jî Rêbertî bersivam û da diyar kirin ku di temenê biçûk de zewicîme. Dema ku min wiha

got, yek ser ev mijar girt dest û nixand. Li ser zewaca di temenê biçûk de sekinî. A rast di wê kêliyê de zêde tiştêk nehat bîra min, min jî yekser bandora feodalîzmê a li ser civakê nixand."

Dayîka Necah balê dikêşîne ser raman û diyaloga bi Rêber Ocelan re û wan kêliyan wiha pênase dike: "Rêbertiyê bi min re diyalog çêkir. Ji gotina 'hevîna filan kes', 'hevîna wî şehîdî', 'qîza filan welatparêzî', pîrr aciz dibû û digot, te bi salan kar kiriye, xwe bi keda xwe, xebata xwe û karê xwe îspat bike, bide nasîn. Bila tu bi xwe xûyan bibî. Bila kes bi qedera we nelîze, hûn qedera xwe destnîşan bikin. Bi gelempêrî Rêbertî li ser van mijaran disekinî. Rêber Apo dixwest kesayetek bi vîn, azad, bi xwe bawer ku bikare rêya xwe, xwe bi xwe destnîşan bike, ava bike. Ji ber ku pirsgirêka me wek jin jiyaneke dikir, ne pirsgirêkek ji rêzê bû, pirsgirêkek 5000 salan bû, pirsgirêkek ku rojane em di nav malbat, civak û dewletê de rastê dihatin. Ji bo wê jî her tim digot; 'Ger jin azad nebe, civak jî azad nabe. Ger civak azad nebe, ji xwe ne pêkane ku Kurdistan jî azad bibe.' Mînak teyr tenê bi baskekê nikare bifire, civak jî tenê bi yek alî nikare bi ser bikeve. 28 serhildanên Kurdan çêbûn, di serhildanan de jinê cih girtibe jî zêde dernediket pêş. Lêbelê Rêber Apo rastiyeke jinê a wisa avakir ku îro kariye bibe dengê têkoşîna sed-salekê. Jinê têkoşînekê jî agir avakir. Têkoşînekê jî pêta agir ku îro li her deverê cihanê belav dibe."

Jina azad, ramana azad

Dayîka Necah di berdeewamiya axaftina xwe balê dikêşîne ser şeweyê perwerde û nêzîkatiya Ocelan a ji azadiyê re û dibêje: "Rêber Apo jina azad, bi ramana azad, di wêlê azad de pêş dixist û digot; 'A şer bike, xweşik dibe, ya xweşik dibe jî tê heskirin.' Min pîrê caran jî xwe pîrs dikir ka Rêbertî kesayetek çawa jî me dixwaze. Mînak gelek caran ew pîrs jî me dikir û digot ka hûn perwerdeyê çawa dibînin? Di ber me de kedek mezin da û me berê ku ew bidîta, jê hez kir. Ji xwe piştî nasîna Rêber Apo, her tişt jî bo me hat guhertin. Ew êdî di fikir û raman, jiyana me de bû xwedî cihek cûda. Min jî Rêbertiyê re soz da ku di bin her şert û mercê de, ez ê bimeşim û têbîkoşim, berxwe bidim. Heta ku em xwe bigihînin asta jinek azad, em ê ve têkoşînê bidomînin. Tiştta ku Rêber Apo da destpê kirin, ne tenê ji bo jin, gelê Kurd, jî bo cîhanê derî ber bi pêvajoyeke nû de vekir. Tenê carekê dîtina Rêbertiyê bes bû ku mirov jê bandor bibe. Kesek ku Rêbertî dîtibe û jê bandor nebe, hema bêje nîn bû. Mirov nikare bi tu awayî Rêbertiyê pênase bike..."

Dayîka Necah dibêje ku ew piştî 4 mehên tîr û tije yên perwerdeyê, dîsan soza ku dabûn Rêberê xwe, dest bi kar dikin û wiha dirêjî bi axaftinê xwe dike: "Zêdetir pîrs dikir ka me jî perwerdeyê çî gir-tiye, çî fêm kiriye. Meroq dikir ka ji me re çî lazim e. Min jî jê re ragihand ku min rastiya Rêbertiyê û jinê baş fêm kiriye. Rêbertî da diyar kirin ku dikarin soz bidim û ve yekê hêzeke mezin da min. Hêzek wiha bû ku min digot qey ez dikarin kar û xebatê cîhanekê bimeşînim. Hêz û hêviyek wisa dida ku mirov ji xwe heyirî dima. Hêzek wisa ku mirov digot qey piştî mirov li çiyayê Cûdî ye! Min sozek da û heya henaseya xwe a dawî ez ê li pey ve sozê bim û bibim xwedî têkoşînekê bê rawest."

Dayîka Necah di dawîya axaftina xwe de balê dikêşîne ser komploya navnetewî û dibêje: "Dijmin wisa texmîn dikir ku bi girtina Rêber Apo re dikarin dawî li wê şoreşê, têkoşînê binin. Lêbelê rastî û têkoşîna jina Kurd berovajî ve yekê nişanê wan da. Jinê bi girêdan, heskirin û têkoşîna xwe da îspat kirin ka xwedî jiyaneke baweriyêk çawa ye."

Em şagirtê Rêber Apo ne û ji bo azadiya Rêberê xwe çî bikeve ser milê me, em ê bikin. Em şopdarê Rêber Apo ne, lazime em wek jin hemû hêza xwe bikin yek û xwedî li têkoşîna xwe derkevin daku bikaribin Rêbertiya xwe azad bikin. Ji xwe ne pêkane ku em jiyaneke bê Rêber Apo bifikirin. Em di wê baweriyê dene ku em ê di rojên nêz de, li welatê azad bi Rêbertiya xwe re azad bijîm. Ev yek jî girêdayî xebat û têkoşîna me ye."